

ROTTERDAMSE

VOLK

SUMMI

VERS

ITEIT

Bomvol talent.

Jaarverslag 2023

Teun de Boij

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Samenstelling bestuur en directie	4
3. Doelstelling	5
4. Hoe we onze ambities waarmaken	6
5. Resultaat van activiteiten	9
6. Continuïteit	9

1. Inleiding

De Volksuniversiteit heeft in 2023 groei doorgezet. Het aantal deelnemers nam toe van 3.738 in 2022 naar 4.079 in 2023. De opbrengst steeg van € 868.402 naar € 1.028.887. Tegelijkertijd kreeg de Volksuniversiteit op allerlei vlakken te maken met stijgende kosten. Sommige kostenstijgingen waren incidentele tegenvallers, zoals het moeten terugbetalen van NOW-gelden. Andere kosten meer structureel van aard, zoals een significante loonkostenstijging van maar liefst 15% vanwege een Cao-akkoord. Ondanks dat de Volksuniversiteit een groei heeft laten zien sluiten het jaar 2023 daarom af met een negatief resultaat.

Hoewel het negatieve resultaat op te vangen is met reserves, heeft de Volksuniversiteit een pakket aan maatregelen genomen om toekomstbestendig te blijven. Hierin trekken we samen op met het steunfonds Rotterdamsch Volksuniversiteitsfonds. Naast een tijdelijke verlaging van de huisvestingslasten worden stappen gezet in de verdere verduurzaming van het pand om de energielasten te beperken. Ook worden cursusprijzen verhoogd, om de stijgende lasten bij te benen.

In het najaar van 2023 won de Volksuniversiteit de Volkskracht-award. Met het winnen van de award krijgt de Volksuniversiteit een bedrag van € 50.000,- om de stadscollegezaal te bouwen. De zaal biedt een plek voor Rotterdammers van diverse achtergronden om colleges te volgen tegen een zeer laag tarief. Hiermee beoogt de Volksuniversiteit niet alleen invulling te geven aan haar solidariteitsgedachte, maar ook met spraakmakende colleges te bouwen aan een stevige positionering.

Er vonden personele wisselingen plaats: een medewerker marketing en relaties werd aangesteld om het bereik van de Volksuniversiteit verder te vergroten en samenwerkingen aan te gaan. Op onze administratie verwelkomden we een nieuwe medewerker. Tegen het eind van het jaar kondigde de directeur zijn vertrek aan en werd een procedure in gang gezet voor zijn opvolging. Deze is in het begin van 2024 gevonden; per 1 april 2024 zal Teun de Booij worden opgevolgd door Monique Rutgers.

In dit jaarverslag leest u achtereenvolgens over de samenstelling van het bestuur en directie, de doelstelling en belangrijkste activiteiten, een inhoudelijke toelichting op diverse activiteiten ter invulling van onze ambities uit het meerjarig strategisch beleidsplan, een korte toelichting op de maatregelen ter bevordering van de continuïteit van de Volksuniversiteit en een toelichting op diverse onderdelen uit de jaarrekening.

2023 heeft ons laten zien dat de Volksuniversiteit nog altijd relevant is. Rotterdammers van diverse achtergronden weten ons instituut te vinden. Toch is het belangrijk te blijven anticiperen op een onzekere toekomst waarin kostenstijgingen harder gaan dan de groei van het aantal deelnemers of aanvaardbare prijsverhogingen. Op die manier blijft de Volksuniversiteit toekomstbestendig en kan zij met talentontwikkeling blijven bouwen aan een inclusief en verrijkt Rotterdam.

2. Samenstelling bestuur en directie

Voorzitter	R. Fens
Penningmeester	J.W. Bogerd
Secretaris	E. Boertien
Algemene leden	E. Zevenbergen
	C. Dieleman
	W. van Heemst
Directie	T.A. de Booij

3. Doelstelling, beleid en belangrijkste activiteiten

De volksuniversiteit stelt zich ten doel het bevorderen van het niveau van de algemene ontwikkeling van de bevolking van Rotterdam en omgeving in de ruimste zin des woords.

Het beleid dat met deze doelstelling wordt nagestreefd is als volgt opgenomen in de statuten: het verzorgen van een uitgebreid aanbod aan cursussen en lezingen in groepsverband alsmede het verrichten van verdere activiteiten die met het vorenstaande (doelstelling) in de ruimste zin verband houden of daarmee bevorderlijk kunnen zijn.

De statutaire doelstelling zoals bovenstaand omschreven is als volgt verwoord als missie in onze strategische plannen:

Met talentontwikkeling bouwen aan een inclusieve en verrijkte stad.

Voor ons is talentontwikkeling voor elke volwassen Rotterdammer mogelijk. Niet om geld of macht te verwerven, maar om met nieuwe kennis en vaardigheden een rijker mens te worden. Voor ons is de stad geen verzameling bruggen, wegen en gebouwen. Onze stad is een verzameling mensen. De meertalige marktkoopman, de kunstzinnige basisschool docent, de gepensioneerde dichter, de nieuwe Rotterdammer die Nederlands leert en de oude Rotterdammer die verhalen deelt over onze stad. Allemaal voegen zij een onschatbare waarde toe. Talentontwikkeling als stadsverrijking is daarom áltijd inclusief. De Volksuniversiteit spant zich in toegankelijk te blijven voor iedereen, ongeacht sociale of economische status, culturele achtergrond, geloof, gender of seksuele geaardheid. 'Toegankelijk' is niet genoeg; Pluriform eigenaarschap is een absolute voorwaarde. De Volksuniversiteit is niet voor, maar ook van én door iedereen.

4. Hoe we onze ambities waarmaken

In dit gedeelte lichten we toe op welke wijze de Volksuniversiteit in 2023 invulling heeft gegeven aan het meerjarig strategisch beleidsplan 2023-2026. Per thema zijn één of meerdere ambities geformuleerd waar we dit jaar concrete acties aan hebben verbonden.

Thema 1: Horizontale solidariteit

Ambitie: Horizontale solidariteit organiseren

In 2023 is de Volksuniversiteit begonnen met het organiseren van 'horizontale solidariteit'. Zo kunnen bezoekers consumptiebonnen doneren en daarmee bijdragen aan het solidariteitsprogramma. Vanuit dit programma zijn gratis toegankelijke lezingen en andere activiteiten geprogrammeerd. Schrijver Arjen van Veelen gaf een lezing, saxofonist Ruud Bergamin een lezing en een concert in samenwerking met boekhandel Donner en North Sea Round Town en architectuurhistorica Marly Weemen verzorgde gratis rondleidingen.

Met het winnen van een van de Volkskracht-awards heeft de Volksuniversiteit een bijdrage ontvangen waarmee de Audi is gerenoveerd en is begonnen met de verdere verbouwing van deze ruimte tot stadscollegezaal, waar geregeld stadscolleges te volgen zullen zijn voor één euro. Door deze zaal te verhuren zullen meer inkomsten gegenereerd worden waarmee het programma van de zaal gefinancierd kan worden.

Er is van start gegaan met het zogenaamde *language café*. Een initiatief waarbij onder begeleiding van enthousiaste vrijwilligers mensen gratis hun spreekvaardigheid kunnen oefenen met elkaar. Ook niet-cursisten zijn welkom om Nederlands als Tweede Taal óf welke andere taal dan ook te komen oefenen. Op basis van inschrijvingen worden bekeken wie welke taal spreekt en welke 'matches' er kunnen worden gemaakt. Het *language cafe* vindt sinds november elke twee weken plaats met een gemiddeld bezoekersaantal van 15 personen.

Thema 2: Pluriform eigenaarschap

Ambitie: Verbindend toegankelijk programmeren

Er hebben lesprogramma's plaatsgevonden die aansluiten bij actuele maatschappelijke thema's. Voorbeelden hiervan zijn de cursussen 'vrouwen in de kunst' en lezingen ter achtergrond van oorlogen in Oekraïne en Israël. Met de komst van de stadscollegezaal is een podium gecreëerd waar dit soort programma's een meer prominente plek krijgen. Een medewerker Marketing en Relaties is aangesteld om het toekomstige programma verder vorm te gaan geven.

Ambitie: Pluriform eigenaarschap faciliteren

In de zomer is een "open call" gedaan om nieuwe activiteiten te programmeren. 24 Rotterdammers hebben zich gemeld om nieuwe lezingen, cursussen en andere activiteiten met ons te organiseren.

De samenwerking met Donner en North Sea Round Town is voortgezet. Dit heeft geresulteerd in een bijna uitverkochte jazzlezing in de grote zaal van Donner in juli.

Er is een start gemaakt met het verkennen van een samenwerking met het Albeda college. Naast dat deze samenwerking zou betekenen dat er Volksuniversiteit-programma's op Albeda's locatie Roosestraat kunnen gaan plaatsvinden, trekken de organisaties samen op in het maken van nieuw programma dat verbinding heeft met de stedelijke opgaven van Rotterdam Zuid. Eigenaarschap van bewoners is daarbij van onmiskenbaar belang.

Thema 3: Duurzaamheid

Ambitie: Energie besparen

Er hebben overleggen plaatsgevonden met het steunfonds Rotterdamsche Volksuniversiteit. Deze hebben er toe geleid dat er een energiescan is gemaakt die inzage geeft in welke ingrepen er nodig zijn om het pand energie zuiniger te maken. Deze houden verband met de totstandkoming van een MJOP. Deze zullen de basis vormen voor een reeks energiebesparende maatregelen die gevoerd gaan worden in 2024.

Ambitie: Efficiënt werken

Er is een begin gemaakt met het inrichten van een nieuw functiehuis. Dit proces zal worden voortgezet onder leiding van een nieuwe directeur in 2024.

Personeelsleden zijn toegetreden tot diverse georganiseerde netwerken binnen onze branche, om samen te werken aan gemeenschappelijke opgaven en hierbij te leren van elkaar. Onze medewerker marketing en relaties tot het netwerk marketeers, het hoofd van de financiële administratie tot het netwerk financials & controllers. Daarnaast hebben personeelsleden diverse cursussen gevolgd, waaronder trainingen op het gebied van Google Analytics en Neurodiversiteit op de werkvloer.

Ambitie: Intelligent werken

De Rotterdamse Volksuniversiteit heeft het voortouw genomen in de oprichting van een werkgroep ICT. Hierin zitten 10 verschillende Volksuniversiteiten die gezamenlijk optrekken in het opdoen van kennis over digitale transformatie en daartoe vereiste strategie. Ook fungeren zij als netwerk om gezamenlijk opdrachten te verlenen aan ICT-partijen. Dit heeft ertoe geleid dat dankzij het netwerk financiering is verkregen om een onderzoek te doen naar wat de Volksuniversiteit nodig heeft aan ICT toepassingen om haar werk het beste te kunnen doen. Hierbij is de Rotterdamse Volksuniversiteit als voorbeeld genomen om een blauwdruk te maken voor andere volksuniversiteiten. Het onderzoek biedt houvast om in 2024 vanuit gezamenlijk opdrachtgeverschap nieuwe ICT programma's en werkprocessen in te richten vanuit het principe SPOT (single point of truth). Hierbij staat het integreren van onze cursisten administratie, financiële administratie met onze communicatiemanagement programma's centraal.

Ambitie: Sterkere positionering

Programmering met andere instellingen

Tijdens de zomer van 2023 is de samenwerking met Donner en North Sea Round Town voortgezet. In een bijna uitverkochte grote zaal in Donner maakte ongeveer 80% van de bezoekers kennis met de Volksuniversiteit. Daarnaast werkte de Volksuniversiteit samen met de Open Monumentendagen.

Sinds de zomer is een medewerker Marketing en Relaties aangesteld en is geïnvesteerd in het verder opbouwen van een netwerk van instellingen die gezamenlijk met de Volksuniversiteit programma willen maken. Hiertoe behoren naast het eerder genoemde Albeda College ook de Bibliotheek, Vrienden van het Rotterdamsch Philharmonisch Orkest, de Zorgvrijstaat en Cultuur Concreet.

Online positionering

Er is geïnvesteerd in een onderzoek naar onze website bezoekers. Nu websitegebruikers toestemming geven voor het tracken middels cookies, kunnen we een betere inschatting maken in hoeverre investeringen in online advertenties en gratis middelen uit het Google Grants programma leiden tot conversie (inschrijvingen via de website). De Volksuniversiteit heeft medewerkers een training laten volgen, waardoor we deze kennis zelf kunnen vergaren en inzetten.

Het onderzoek naar onze ICT-blauwdruk geeft ook handvatten om onze online *User Experience* verder te ontwikkelen.

Zakelijke markt

Diverse trainingen Engels en Nederlands als Tweede Taal zijn gegeven in opdracht van bedrijven en instellingen. Toch hebben we een aantal tegenvallers te verwerken gehad. Het bedrijf FiberCore, waar we veel trainingen Engels voor verzorgde ging plotseling failliet, waardoor facturen onbetaald bleven. De acquisitie inspanningen die de Volksuniversiteit heeft gedaan richting vele tientallen bedrijven en instellingen hebben niet geleid tot het gewenste resultaat.

Toch is er aanleiding tot optimisme voor 2024: de zakelijke opdrachten die wél van start zijn gegaan zijn verlopen naar grote tevredenheid van de opdrachtgevers. Hiermee bouwt de Volksuniversiteit aan een waardevol portfolio van goede referenten. De regels rondom het zogenaamde STAP-budget veranderen, waardoor werkgevers weer meer verantwoordelijkheid gaan dragen om hun werknemers te scholen. Gedurende 2023 is er maar 6 maanden inzet geweest van personeel op de werving van zakelijke opdrachten vanwege een vacature. In 2024 beginnen we het jaar op volle sterkte.

De verhuur van lokalen is aantrekkelijker: er is een digitale folder en er hebben verbouwingen plaatsgevonden (trappenhuis, stadscollegezaal) die deze ruimten aantrekkelijker maken.

Positionering en kwaliteit - Hele jaar

Per augustus is de Volksuniversiteit een Cambridge-Engels gecertificeerde instelling. Ook heeft onze organisatie certificering geagendeerd binnen onze brancheorganisatie. Momenteel zijn alle cultuureducatie en -participatie instellingen binnen onze branche gecertificeerd, met uitzondering

van de Volksuniversiteiten. Verkennende gesprekken hebben plaatsgevonden met CBCT om te bekijken hoe ook Volksuniversiteiten het keurmerk 'Kwaliteit in Beeld' zouden kunnen verkrijgen.

Er zijn enquêtes afgenomen die de kwaliteitsbeleving van onze cursisten meten. Hierin is nog een verbetering te maken door deze wijze van enquêteren op te nemen in een geautomatiseerde workflow in onze cursistenadministratie. Daarom heeft deze ook een plek gekregen in de zogenaamde blauwdruk ICT.

5. Resultaat van activiteiten

Het resultaat van de activiteiten op pagina 4 van de jaarrekening laat een groei zien van het aantal deelnemers op van cursussen op locatie. Het aantal deelnemers aan online taalcursussen blijft stabiel, terwijl het aantal online cursussen Nederlands terugliep van 268 deelnemers naar 187 deelnemers. Deze terugloop valt te verklaren door een grote toename van concurrentie van aanbieders van online cursussen Nederlands als Tweede Taal. Het onderscheidend vermogen van de Volksuniversiteit kenmerkt zich door de fysieke ontmoeting op onze locatie die doorgaans als meerwaarde wordt ervaren door cursisten. Dit zien we ook terug in de stijging van cursisten Nederlands als Tweede Taal op locatie. Opvallend is de stijging van het aantal senioren en de stijging van het aantal deelnemers aan creatieve cursussen. We zien ook meer mensen hun inschrijving annuleerden. Het is onze inschatting dat dit veroorzaakt wordt door mensen die vanwege stijgende lasten hun cursus niet meer kunnen betalen. Desalniettemin is het aantal deelnemers gestegen van 3738 naar 4079.

6. Continuïteit

De kosten van de Volksuniversiteit stijgen harder dan de opbrengsten. Het resultaat van het jaar 2023 noodzaakt daarom een aantal maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat de Volksuniversiteit toekomstbestendig blijft.

Stijgende kosten

In het najaar van 2023 is door vakbonden en werkgeversorganisaties een nieuwe CAO afgesloten voor het personeel, met terugwerkende kracht tot juni 2023. Deze nieuwe CAO voorziet in een ongekende stijging van de salariskosten: 7 % in 2023, 4% in januari 2024 en 4% in juli 2024. Dit is een cumulatieve stijging binnen een jaar van 15%. Tegen de verwachting in moet de Volksuniversiteit een deel van de resterende NOW-gelden terugbetalen in 2023. Het gaat hierbij om een bedrag van € 25.307. De huisvestingslasten stijgen, zo is er sprake geweest van een huurverhoging van € 7.000 en bovenop de stijgende energielasten.

Maatregelen die de Volksuniversiteit de komende jaren gaat nemen

We zetten in op bestendiging van de afspraken met het Albeda College. Uitbreiding van het cursusaanbod op Zuid, tegen geringe vaste kosten. Daarnaast vragen we subsidie aan voor lezingenreeksen die georganiseerd worden in de nieuwe Stadscollegezaal, dan wel het aanbieden van lezingenreeksen, muziekvoorstellingen e.d. tegen een commercieel tarief. In samenwerking met het steunfonds brengen we de energiekosten terug en matigen we de huurkosten tijdelijk voor zo lang het nodig is. De cursusprijzen worden verhoogd terwijl de docentenhonoraria worden bevroren. We

zoeken actief naar verhuur van een deel van het pand aan de Heemraadssingel, waarbij de opbrengst ten goede komt aan de stichting. We zoeken aansluiting zoeken bij een andere CAO (de CAO kunsteducatie) die goedkoper is, doen onderzoek doen naar de constructie van cultureel aandeelhouderschap, waarbij meerdere "schouders" de Volksuniversiteit dragen. En ontwikkelen actief beleid op het terrein van nalatenschappen.

Met inzet van deze maatregelen zal de Volksuniversiteit in de toekomst weer positief resultaat kunnen noteren. Een samenvatting van een conservatieve meerjarenbegroting is laat zien dat 2024 in een tegenvallend scenario (waarbij de groei van het aantal cursisten niet verder doorzet) nog een negatief resultaat laat zien, maar zelfs dan het jaar daarop een positief resultaat kan noteren. Op het moment van schrijven kunnen we in ieder geval melden dat de Volksuniversiteit al in het voorjaar van 2024 al meer cursisten kon verwelkomen dan de jaren ervoor. Dat stemt tot optimisme.